

Praktyczny podręcznik
tworzenia aplikacji
na systemy
iOS i Mac OS X!

▼
*Techniki definiowania klas i sposoby
wysyłania komunikatów do obiektów*

▼
*Praca z typami danych, pętlami,
klasami i obiektami*

▼
*Korzystanie z bibliotek Foundation
oraz Cocoa i Cocoa Touch*

Wydanie III

Objective-C Programowanie

Vademecum profesjonalisty

ADDISON-WESLEY

Stephen G. Kochan

Helion

Tytuł oryginału: Programming in Objective-C, Third Edition

Tłumaczenie: Łukasz Piwko

ISBN: 978-83-246-3667-9

Authorized translation from the English language edition, entitled: Programming in Objective-C, Third Edition, ISBN 0321711394, by Stephen G. Kochan, published by Pearson Education, Inc, publishing as Addison Wesley, Copyright © 2011 by Pearson Education, Inc.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from Pearson Education Inc.

Polish language edition published by Helion S.A.
Copyright © 2012.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo HELION
ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE
tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
WWW: <http://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres
<http://helion.pl/user/opinie?gimpbi>
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

Spis treści

	O autorze	11
	O korektorach merytorycznych	12
Rozdział 1.	Wprowadzenie	13
	Zawartość książki	14
	Struktura książki	15
	Pomoc	17
	Podziękowania	17
Część I	Język Objective-C 2.0	19
Rozdział 2.	Programowanie w języku Objective-C	21
	Kompilacja i uruchamianie programów	21
	Kompilacja programów przy użyciu Xcode	22
	Kompilacja programów przy użyciu terminala	28
	Objaśnienie kodu pierwszego programu	30
	Wyświetlanie wartości zmiennych	34
	Podsumowanie	36
Rozdział 3.	Klasy, obiekty i metody	39
	Czym tak właściwie jest obiekt	39
	Egzemplarze i metody	40
	Klasa w języku Objective-C do działań na ułamkach	42
	Sekcja @interface	45
	Wybór nazw	45
	Zmienne egzemplarza	47
	Metody klas i egzemplarzy	47
	Sekcja @implementation	49
	Sekcja programu	50
	Zasady dostępu do zmiennych egzemplarzy i hermetyzacja danych	56
	Podsumowanie	59
Rozdział 4.	Typy danych i wyrażenia	61
	Typy danych i stałe	61
	Typ int	61
	Typ float	62
	Typ char	62
	Kwalifikatory: long, long long, short, unsigned oraz signed	63
	Typ id	64

Wyrażenia arytmetyczne	65
Kolejność wykonywania działań	65
Arytmetyka liczb całkowitych i jednoargumentowy operator minus	68
Operator dzielenia modulo	70
Konwersja między typami całkowitymi i zmiennoprzecinkowymi	71
Operator rzutowania typów	72
Operatory przypisania	73
Klasa kalkulatora	74
Rozdział 5. Pętle	79
Pętla for	80
Odbieranie danych z klawiatury	86
Zagnieżdżanie pętli for	88
Warianty pętli for	90
Instrukcja while	91
Instrukcja do	95
Instrukcja break	96
Instrukcja continue	97
Podsumowanie	97
Rozdział 6. Podejmowanie decyzji	99
Instrukcja if	99
Instrukcja if-else	103
Złożone testy relacyjne	106
Zagnieżdżanie instrukcji if	108
Konstrukcja else if	110
Instrukcja switch	118
Zmienne logiczne	121
Operator warunkowy	126
Rozdział 7. Klasy raz jeszcze	129
Pisanie interfejsu i implementacji w osobnych plikach	129
Automatyczne tworzenie metod dostępowych	134
Dostęp do właściwości za pomocą operatora kropki	135
Metody przyjmujące po kilka argumentów	136
Metody bez nazw argumentów	138
Działania na ułamkach	138
Zmienne lokalne	141
Argumenty metod	142
Słowo kluczowe static	142
Słowo kluczowe self	145
Alokacja i zwracanie obiektów przez metody	146
Rozszerzanie definicji klasy i pliku interfejsowego	151
Rozdział 8. Dziedziczenie	153
Początek wszystkiego	153
Wybieranie metody do wywołania	157
Rozszerzanie klas poprzez dziedziczenie — dodawanie nowych metod	157
Klasa reprezentująca punkt i alokacja pamięci	161
Dyrektywa @class	162
Klasy jako właściciele swoich obiektów	166
Przesłanie metod	169
Wybór metody	171
Przesłanie metody dealloc i słowa kluczowego super	173
Rozszerzanie poprzez dziedziczenie — dodawanie zmiennych egzemplarzowych	175
Klasy abstrakcyjne	177

Rozdział 9. Polimorfizm oraz typowanie i wiązanie dynamiczne	181
Polimorfizm — ta sama nazwa, różne klasy	181
Wiązanie dynamiczne i typ id	184
Sprawdzanie typów	186
Typ id i typowanie statyczne	187
Argumenty i typy zwrotne a typowanie dynamiczne	188
Pytanie o klasy	189
Obsługa wyjątków za pomocą instrukcji @try	193
Rozdział 10. Zmienne i typy danych — techniki zaawansowane	197
Inicjowanie obiektów	197
Zakres dostępności zmiennych — rozszerzenie wiadomości	200
Dyrektywy do kontroli zakresu dostępności zmiennych	200
Zmienne zewnętrzne	201
Zmienne statyczne	203
Wyliczenia	206
Instrukcja typedef	209
Konwersja typów	210
Reguły konwersji	210
Operatory bitowe	211
Operator bitowego I	213
Operator bitowego LUB	214
Bitowy operator LUB wykluczającego	214
Operator uzupełnienia jedynkowego	215
Operator przesunięcia w lewo	216
Operator przesunięcia w prawo	217
Rozdział 11. Kategorie i protokoły	219
Kategorie	219
Kilka uwag na temat kategorii	223
Protokoły i delegacja	224
Delegacja	227
Protokoły nieformalne	228
Obiekty złożone	229
Rozdział 12. Preprocesor	233
Instrukcja #define	233
Inne zaawansowane definicje typów	235
Instrukcja #import	239
Kompilacja warunkowa	241
Instrukcje #ifdef, #endif, #else oraz #ifndef	241
Instrukcje #if i #elif	243
Instrukcja #undef	244
Rozdział 13. Dziedzictwo języka C	245
Tablice	245
Inicjowanie elementów tablic	248
Tablice znaków	249
Tablice wielowymiarowe	250
Funkcje	251
Argumenty i zmienne lokalne	253
Wartość zwrotna funkcji	255
Funkcje, metody i tablice	258

Bloki	259
Struktury	263
Inicjowanie struktur	266
Struktury wewnątrz struktur	267
Struktury — uzupełnienie wiadomości	268
Nie zapomnij o programowaniu obiektowym!	271
Wskaźniki	271
Wskaźniki i struktury	275
Wskaźniki, metody i funkcje	277
Wskaźniki i tablice	278
Działania na wskaźnikach	288
Wskaźniki i adresy w pamięci	290
Unie	290
To nie są obiekty!	292
Różności	293
Literały złożone	293
Instrukcja goto	293
Instrukcja pusta	294
Operator przecinek	294
Operator sizeof	295
Argumenty wiersza poleceń	296
Jak to działa	298
Fakt 1. Zmienne egzemplarzowe są przechowywane w strukturach	298
Fakt 2. Zmienna obiektowa jest tak naprawdę wskaźnikiem	299
Fakt 3. Metody i funkcje oraz wyrażenia wysyłające komunikaty i wywołania funkcji	299
Fakt 4. Typ id to ogólny typ wskaźnikowy	299

Część II Biblioteka Foundation 303

Rozdział 14. Wprowadzenie do biblioteki Foundation 305

Dokumentacja biblioteki Foundation	305
--	-----

Rozdział 15. Liczby, łańcuchy i kolekcje 309

Obiekty liczbowe	309
Krótka dygresja na temat puli automatycznej	311
Obiekty łańcuchowe	314
Funkcja NSLog — rozszerzenie wiadomości	315
Metoda description	315
Obiekty zmienne i niezienne	316
Łańcuchy zmienne	322
Gdzie podziewają się te wszystkie obiekty?	326
Obiekty tablicowe	328
Budowa książki adresowej	331
Sortowanie tablic	348
Słowniki	355
Enumeracja słownika	356
Zbiory	358
Klasa NSMutableIndexSet	362

Rozdział 16. Praca z plikami 367

Praca z plikami i katalogami — klasa NSFileManager	368
Klasa NSData	372
Praca z katalogami	374
Sprawdzanie zawartości katalogów	376

Praca ze ścieżkami — plik NSPathUtilities.h	378
Najczęściej używane metody do pracy ze ścieżkami do plików	380
Kopiowanie plików i używanie klasy NSProcessInfo	382
Podstawowe operacje na plikach — klasa NSFileHandle	386
Klasa NSURL	390
Klasa NSBundle	391
Rozdział 17. Zarządzanie pamięcią	395
Pula automatyczna	395
Liczenie referencji	396
Liczenie referencji a łańcuchy	399
Zmienne egzemplarzowe	401
Przykład automatycznego zwalniania	407
Podsumowanie zasad zarządzania pamięcią	409
Pętla zdarzeń a alokacja pamięci	409
Znajdowanie wycieków pamięci	411
Usuwanie nieużytków	411
Rozdział 18. Kopiowanie obiektów	415
Metody copy i mutableCopy	416
Kopiowanie płytkie i głębokie	418
Implementacja protokołu <NSCopying>	420
Kopiowanie obiektów w metodach ustawiających i sprawdzających	423
Rozdział 19. Archiwizacja	427
Listy właściwości w formacie XML	427
Archiwizacja przy użyciu klasy NSKeyedArchiver	429
Pisanie metod kodujących i dekodujących	431
Tworzenie archiwów przy użyciu klasy NSData	438
Kopiowanie obiektów przy użyciu archiwizatora	441
Część III Cocoa, Cocoa Touch i SDK dla systemu iOS	443
Rozdział 20. Wprowadzenie do Cocoa i Cocoa Touch	445
Warstwy bibliotek	445
Cocoa Touch	446
Rozdział 21. Pisanie programów dla systemu iOS	449
Pakiet SDK dla systemu iOS	449
Pierwszy program dla systemu iOS	449
Tworzenie nowego projektu programu dla iPhone'a	451
Wpisywanie kodu	454
Projektowanie interfejsu	457
Kalkulator ułamków	463
Tworzenie projektu Fraction_Calculator	464
Definicja kontrolera widoku	467
Klasa Fraction	471
Klasa Calculator z obsługą ułamków	474
Projekt interfejsu użytkownika	476
Podsumowanie	476
Dodatki	479
Dodatek A Słowniczek	481
Skorowidz	489

Rozdział 3.

Klasy, obiekty i metody

W tym rozdziale poznasz podstawowe pojęcia programowania obiektowego oraz nauczysz się podstaw programowania w języku Objective-C przy użyciu klas. Konieczne będzie przyswojenie terminologii, ale nie będzie to nic strasznego. Objasnienia terminów specjalistycznych są ograniczone do niezbędnego minimum, aby nie przytłoczyć Cię nadmiarem informacji. Jeśli potrzebujesz dokładniejszych definicji, zajrzyj do dodatku A, zawierającego słowniczek pojęć.

Czym tak właściwie jest obiekt

Obiekt to jakaś rzecz. Programowanie obiektowe polega w pewnym sensie na posiadaniu zbioru takich rzeczy i wykonywaniu na nich różnych operacji. Jest to całkiem odmienne podejście niż w języku C, który jest językiem proceduralnym. W języku C najpierw trzeba się zastanowić, co się chce zrobić, a dopiero potem martwi się o obiekty, czyli odwrotnie niż w programowaniu obiektowym.

Przestudiujemy przykład z życia codziennego. Przyjmijmy, że masz samochód, który oczywiście jest jakimś obiektem należącym do Ciebie. Ten samochód nie jest jakimś tam ogólnie pojazdem, lecz jest konkretnej marki i został gdzieś wyprodukowany, na przykład w Detroit, w Japonii albo jeszcze gdzieś indziej. Ma on też numer VIN, którym można się posługiwać do jego identyfikacji.

W terminologii obiektowej samochód, który posiadasz, nazywa się **egzemplarem** samochodu. Idąc tym tropem, samochód to **klasa**, z której utworzono ten egzemplarz. Zatem kiedy produkowany jest nowy samochód, następuje utworzenie kolejnego egzemplarza klasy samochód. Każdy taki egzemplarz nazywa się **obiektem**.

Samochód może być srebrny, mieć czarną tapicerkę, składany dach itd. Dodatkowo można z nim zrobić różne rzeczy, na przykład prowadzić go, tankować, myć (oby), naprawiać itd. Wszystko to przedstawiono w tabeli 3.1.

Wszystkie czynności wymienione w tabeli 3.1 można wykonać z Twoim samochodem, jak również z każdym innym. Na przykład Twoja siostra również prowadzi swój samochód, myje go, tankuje itd.

Tabela 3.1. Działania na obiektach

Obiekt	Działania na nim
[Twój samochód]	Prowadzenie Tankowanie Mycie Naprawianie

Egzemplarze i metody

Konkretnym wystąpieniem klasy jest egzemplarz, a działania, jakie można na nim wykonywać, nazywają się **metodami**. Niektóre metody można wykonywać na rzecz wybranych egzemplarzy klasy, a inne także na rzecz samej klasy. Na przykład mycie samochodu dotyczy konkretnego egzemplarza (w istocie wszystkie czynności wymienione w tabeli 3.1 to metody egzemplarzowe). Natomiast metoda sprawdzająca, ile typów samochodów dany producent produkuje, miałaby zastosowanie do klasy, a więc byłaby metodą klasową.

Przypuśćmy, że mamy dwa samochody, które zeszły z linii produkcyjnej i są identyczne: oba mają takie same obicie wnętrza, ten sam kolor itd. Początkowo może i są takie same, ale każdy z nich ma innego właściciela, dzięki czemu zmieniają się jego właściwości, czyli **cechy**. Na przykład jeden samochód może mieć zadrapanie na błotniku, a drugi więcej przejechanych kilometrów. Każdy egzemplarz, czyli obiekt, zawiera informacje nie tylko o swoim stanie początkowym, lecz również o bieżących cechach, które mogą się dynamicznie zmieniać. Kiedy jeździsz samochodem, z baku ubywa paliwa, na aucie gromadzi się brud i zużywają się opony.

Zastosowanie metody do obiektu może spowodować zmianę jego **stanu**. Jeśli zastosuje się metodę „napelnij bak”, to po jej zakończeniu bak samochodu będzie pełny. Zatem metoda ta zmieni stan baku samochodu.

Najważniejsze jest to, że obiekty to konkretne reprezentacje klas. Każdy obiekt zawiera pewne informacje (dane), które są jego prywatną własnością. Do sprawdzania i zmieniania tych danych służą metody.

W języku Objective-C do wywoływania metod na rzecz klas i egzemplarzy służy poniższa składnia:

```
[ KlasaLubEgzemplarz metoda ];
```

Otwiera się nawias kwadratowy, wpisuje nazwę klasy lub egzemplarza klasy, przynajmniej jedną spację oraz nazwę metody, która ma być wywołana. Na koniec zamyka się nawias i stawia kończący instrukcję średnik. Wydanie instrukcji wykonania przez klasę lub obiekt jakiejś czynności nazywa się wysłaniem do klasy lub obiektu **komunikatu**. Odbiorca komunikatu to **adresat**. W związku z tym przedstawioną powyżej składnię można także wyrazić w następujący sposób:

```
[ adresat komunikat ] ;
```

Wrócimy do poprzedniej listy i napiszemy wszystko przy użyciu tej nowej składni. Zanim jednak to zrobimy, musimy udać się do fabryki po nowy samochód. Służy do tego następująca instrukcja:

```
yourCar = [Car new];      Tworzenie nowego samochodu
```

Wysłano komunikat `new` do klasy `Car` (adresata komunikatu), aby poprosić ją o wydanie nowego samochodu. W odpowiedzi zostaje utworzony nowy obiekt (reprezentujący nasz samochód), który zostaje zapisany w zmiennej `yourCar`. Od tej pory za pomocą zmiennej `yourCar` można odwoływać się do naszego nowego samochodu, który otrzymaliśmy z fabryki.

Ponieważ aby dostać samochód, udaliśmy się do fabryki, `new` nazywana jest **metodą fabryczną** albo **klasową**. Pozostałe czynności, które będziesz wykonywać na swoim samochodzie, będą metodami egzemplarzowymi, ponieważ będą dotyczyć Twojego egzemplarza samochodu. Oto kilka przykładowych komunikatów, które można by napisać dla samochodu:

```
[yourCar prep];          Przygotowanie do pierwszego użycia
[yourCar drive];         Prowadzenie samochodu
[yourCar wash];          Mycie samochodu
[yourCar getGas];        Zatankowanie samochodu, jeśli jest to konieczne
[yourCar service];       Naprawa samochodu

[yourCar topDown];       Czy samochód jest kabrioletem
[yourCar topUp];
currentMileage = [yourCar odometer];
```

Ostatni wiersz zawiera przykładową metodę egzemplarzową zwracającą informację — zapewne przebieg zgodnie ze wskazaniem licznika. Informacja ta w tym przypadku jest przechowywana w zmiennej o nazwie `currentMileage`.

Oto przykład wywołania metody pobierającej **argument** określający konkretną wartość, która w każdym wywołaniu może być inna:

```
[yourCar setSpeed: 55];  Ustawienie prędkości na 55 mph
```

Twoja siostra Sue może użyć tych samych metod na rzecz swojego samochodu:

```
[suesCar drive];
[suesCar wash];
[suesCar getGas];
```

Możliwość stosowania tych samych metod do różnych obiektów jest jednym z fundamentów programowania obiektowego i dlatego później jeszcze do tego wrócimy.

Najprawdopodobniej w swoich programach nie spotkasz się jednak z obiektami samochodów. Będą to raczej rzeczy ze świata komputerów, a więc okna, prostokąty, fragmenty tekstu albo kalkulatory czy listy odtwarzania muzyki. Metody w tych wszystkich przypadkach mogą być podobne do przedstawionych powyżej metod dla samochodów, na przykład:

<code>[myWindow erase];</code>	<i>Czyści okno</i>
<code>theArea = [myRect area];</code>	<i>Oblicza pole powierzchni prostokąta</i>
<code>[userText spell]Check];</code>	<i>Sprawdza pisownię tekstu</i>
<code>[deskCalculator clearEntry];</code>	<i>Usuwa ostatni wpis</i>
<code>[favoritePlaylist showSongs];</code>	<i>Wyświetla piosenki z listy ulubionych</i>
<code>[phoneNumber dial];</code>	<i>Wybiera podany numer telefonu</i>
<code>[myTable reloadData];</code>	<i>Wyświetla zaktualizowane dane w tabeli</i>
<code>n = [aTouch tapCount];</code>	<i>Wyświetla, ile razy stuknięto w wyświetlacz</i>

Klasa w języku Objective-C do działań na ułamkach

Czas zbudować prawdziwą klasę i nauczyć się pracować z egzemplarzami.

Ponieważ najpierw przedstawię samą procedurę, przykładowe programy mogą wydawać się mało praktyczne. Do bardziej praktycznych rzeczy dojdziemy nieco później.

Załóżmy, że chcesz napisać program do wykonywania działań na ułamkach — dzielenia, mnożenia, odejmowania itp. Ktoś, kto nie potrafi tworzyć klas, mógłby napisać program podobny do przedstawionego na listingu 3.1:

Listing 3.1.

```
// Prosty program do wykonywania działań na ułamkach

#import <Foundation/Foundation.h>

int main (int argc, char *argv[])
{
    NSAutoreleasePool * pool = [[NSAutoreleasePool alloc] init];
    int numerator = 1;
    int denominator = 3;
    NSLog(@"Ułamek wynosi %i/%i", numerator, denominator);

    [pool drain];
    return 0;
}
```

Listing 3.1 — wynik

```
Ułamek wynosi 1/3
```

W programie przedstawionym na listingu 3.1 ułamki są reprezentowane przy użyciu licznika i mianownika. Znajdujące się za instrukcją tworzącą pulę automatyczną dwie instrukcje definiują zmienne całkowitoliczbowe `numerator` oraz `denominator` i przypisują im wartości początkowe 1 oraz 3. Kod tych deklaracji można by również zapisać tak:

```
int numerator, denominator;

numerator = 1;
denominator = 3;
```

Ułamek $1/3$ został zaprezentowany poprzez zapisanie wartości 1 w zmiennej `numerator` i 3 w zmiennej `denominator`. Gdyby w programie trzeba było zapisać dużą liczbę ułamków, ta metoda byłaby bardzo uciążliwa. Każdorazowo, gdy chcielibyśmy odwołać się do jakiegoś ułamka, trzeba by było odwołać się zarówno do jego licznika, jak i mianownika. Również wykonywanie działań byłoby dość nieporadne.

Znacznie lepiej by było, gdyby można było definiować ułamki jako pojedyncze obiekty i odwoływać się do ich liczników i mianowników za pomocą jednej nazwy, na przykład `myFraction`. Można to zrealizować w języku Objective-C, ale potrzebna jest do tego klasa.

Program pokazany na listingu 3.2 robi to samo co program z listingu 3.1, ale przy użyciu nowej klasy o nazwie `Fraction`. Poniżej znajduje się jego kod źródłowy, a dalej szczegółowy opis jego działania.

Listing 3.2.

```
// Program do wykonywania działań na ułamkach — wersja z użyciem klasy

#import <Foundation/Foundation.h>

//--- Sekcja @interface ---

@interface Fraction: NSObject
{
    int numerator;
    int denominator;
}

-(void) print;
-(void) setNumerator: (int) n;
-(void) setDenominator: (int) d;

@end

//--- Sekcja @implementation ---

@implementation Fraction
-(void) print
{
    NSLog(@"%i/%i", numerator, denominator);
}

-(void) setNumerator: (int) n
{
    numerator = n;
}

-(void) setDenominator: (int) d
{
    denominator = d;
}

@end
```

```
//--- Sekcja programu ---  
  
int main (int argc, char *argv[])  
{  
    NSAutoreleasePool * pool = [[NSAutoreleasePool alloc] init];  
    Fraction *myFraction;  
  
    // Tworzenie egzemplarza klasy Fraction  
  
    myFraction = [Fraction alloc];  
    myFraction = [myFraction init];  
  
    // Ustawienie ułamka na 1/3  
  
    [myFraction setNumerator: 1];  
    [myFraction setDenominator: 3];  
  
    // Wyświetlenie ułamka przy użyciu metody print  
  
    NSLog(@"Wartość mojego ułamka wynosi:");  
    [myFraction print];  
    [myFraction release];  
  
    [pool drain];  
    return 0;  
}
```

Listing 3.2 — wynik

```
Wartość mojego ułamka wynosi:  
1/3
```

Zgodnie z komentarzami zamieszczonymi w kodzie źródłowym program jest podzielony na trzy logiczne części:

- sekcję @interface,
- sekcję @implementation,
- sekcję programu.

W sekcji @interface znajduje się opis klasy oraz jej danych i metod. Natomiast w sekcji @implementation zamieszczono kod implementacji tych metod. W sekcji programu znajduje się kod źródłowy wykonujący zadanie, do którego program został stworzony.

Każdy program w języku Objective-C ma wszystkie te sekcje, chociaż nie zawsze trzeba je wpisywać własnoręcznie. Jak się niebawem przekonasz, zazwyczaj są one zapisywane w osobnych plikach. Na razie jednak wszystko będziemy trzymać w jednym pliku.

Sekcja @interface

Aby zdefiniować klasę, należy wykonać kilka czynności. Przede wszystkim trzeba poinformować kompilator, skąd ona pochodzi, tzn. wyznaczyć jej klasę **macierzystą**. Po drugie, należy określić, jakiego typu dane będą przechowywane w obiektach tej klasy, a więc opisać dane, które będą przechowywane w składowych klasy. Składowe te nazywają się **zmiennymi egzemplarza**. Na koniec trzeba jeszcze zdefiniować typy operacji, czyli **metody**, których będzie można używać do pracy z obiektami tej klasy. Wszystko to robi się w specjalnej sekcji programu o nazwie @interface. Jej ogólna postać jest następująca:

```
@interface NazwaNowejKlasy: NazwaKlasyMacierzystej
{
    deklaracjeSkładowych;
}

deklaracjeMetod;
@end
```

Tradycyjnie nazwy klas zaczyna się wielką literą, mimo iż nie ma takiego formalnego wymogu. Dzięki temu programista czytający kod źródłowy bez trudu odróżnia nazwy klas od innych rodzajów zmiennych — wystarczy, że spojrzy na pierwszą literę nazwy. Zrobimy teraz krótką dygresję od głównego tematu i zastanowimy się nad wyborem nazw w języku Objective-C.

Wybór nazw

W rozdziale 2. zostało użytych kilka zmiennych do przechowywania liczb całkowitych. Na przykład w programie przedstawionym na listingu 2.4 użyto zmiennej o nazwie `sum` do przechowywania wyniku dodawania liczb 50 i 25.

W języku Objective-C w zmiennych można zapisywać także inne typy danych, pod warunkiem że przed użyciem w programie odpowiednio się te zmienne zadeklaruje. Można przechowywać liczby zmiennoprzecinkowe, znaki, a nawet obiekty (a mówiąc dokładniej — referencje do obiektów).

Reguły tworzenia nazw są bardzo proste: nazwa musi zaczynać się od litery lub znaku podkreślenia (`_`), po których może wystąpić dowolna kombinacja wielkich i małych liter, znaków podkreślenia i cyfr. Wszystkie poniższe nazwy są poprawne:

- `sum`,
- `pieceFlag`,
- `i`,
- `myLocation`,
- `numberOfMoves`,
- `sysFlag`,
- `ChessBoard`.

Natomiast poniższe nazwy są niepoprawne, ponieważ są niezgodne z przedstawionymi wyżej zasadami:

- `sum$value` — znaku `$` nie można używać w nazwach.
- `piece flag` — w nazwach nie może być spacji.
- `3Spencer` — nazwy nie mogą się zaczynać od cyfr.
- `int` — to słowo zarezerwowane.

Słowa `int` nie można użyć jako nazwy, ponieważ ma ono dla kompilatora specjalne znaczenie. Jest to tzw. **nazwa zarezerwowana** lub **słowo zarezerwowane**. W języku Objective-C jest więcej takich słów i żadnego z nich nie można użyć do nazwania czegokolwiek.

Należy również pamiętać, że w języku Objective-C rozróżniane są wielkie i małe litery. W związku z tym nazwy `sum`, `Sum` i `SUM` dotyczą innych zmiennych. Przypomnę, że tradycyjnie nazwy klas zaczyna się wielką literą. Natomiast nazwy zmiennych egzemplarza, obiektów oraz metod zaczyna się małą. Aby tekst był bardziej czytelny, każde kolejne słowo w nazwie zaczyna się wielką literą, jak w poniższych przykładach:

- `AddressBook` — to może być nazwa klasy.
- `currentEntry` — to może być nazwa obiektu.
- `current_entry` — niektórzy wolą oddzielać wyrazy znakami podkreślenia.
- `addNewEntry` — to może być nazwa metody.

Dam Ci jedną radę dotyczącą wybierania nazw: nie spiesz się. Wybieraj takie nazwy, które odpowiadają przeznaczeniu nazywanych elementów. Dobre nazwy — tak jak komentarze — mogą znacznie zwiększyć czytelność kodu programu i na pewno je docenisz podczas usuwania błędów i pisania dokumentacji. Tak naprawdę pisanie dokumentacji będzie wówczas o wiele łatwiejsze, ponieważ wielu części kodu nie trzeba będzie nawet objaśniać.

Poniżej jeszcze raz przedstawiam kod sekcji `@interface` z listingu 3.2.

```
//--- Sekcja @interface ---

@interface Fraction: NSObject
{
    int numerator;
    int denominator;
}

-(void) print;
-(void) setNumerator: (int) n;
-(void) setDenominator: (int) d;

@end
```

Utworzona tu klasa nazywa się `Fraction`, a jej klasą macierzystą jest klasa o nazwie `NSObject` (temat klas macierzystych jest rozwinięty w rozdziale 8.). Definicja klasy `NSObject` znajduje się w pliku `NSObject.h`, który jest automatycznie dołączany do każdego programu, do którego zaimportowany jest nagłówek `Foundation.h`.

Zmienne egzemplarza

W sekcji *dek1aracjeSkładowych* mieszczą się deklaracje typów danych, jakie będą przechowywane w klasie `Fraction`, oraz ich nazwy. Jak widać, sekcja ta jest zamknięta w nawiasie klamrowym. Z definicji klasy `Fraction` wynika, że jej obiekt będzie zawierał dwie składowe całkowitoliczbowe o nazwach `numerator` i `denominator`:

```
int numerator;  
int denominator;
```

Składowe, których definicje znajdują się w tej sekcji, nazywają się zmiennymi egzemplarza. Jak się niebawem przekonasz, wraz z każdym nowym obiektem tworzony jest nowy zestaw zmiennych egzemplarza. Jeśli zatem zostałyby utworzone dwa obiekty o nazwach `fracA` i `fracB`, to każdy z nich miałby własną parę tych zmiennych, tzn. zarówno obiekt `fracA`, jak i `fracB` miałyby własne liczniki (`numerator`) i mianowniki (`denominator`). System języka Objective-C pilnuje tego automatycznie, co jest jedną z wielkich zalet korzystania z obiektów.

Metody klas i egzemplarzy

Aby móc coś zrobić z klasą, trzeba zdefiniować jej metody. Przede wszystkim trzeba mieć możliwość ustawiania wartości ułamka. Jako że nie będzie bezpośredniego dostępu do wewnętrznej reprezentacji licznika i mianownika (innymi słowy, nie będzie bezpośredniego dostępu do zmiennych egzemplarza), trzeba napisać metody, które umożliwią zmianę tych wartości. Dodatkowo napiszemy też metodę o nazwie `print` do drukowania wartości ułamków. W pliku interfejsu deklaracja tej metody jest następująca:

```
-(void) print;
```

Znajdujący się na pierwszym miejscu łącznik informuje kompilator Objective-C, że jest to metoda egzemplarza. Zamiast niego może też być znak `+` oznaczający metodę klasy. Metoda klasy to taka, która wykonuje jakieś czynności na samej klasie, a więc na przykład tworzy nowy egzemplarz tej klasy.

Metoda egzemplarza działa na konkretnym egzemplarzu klasy, na przykład ustawia lub pobiera jakąś jego wartość, wyświetla ją itd. Odwołując się do analogii z samochodem, po odebraniu samochodu z fabryki można napełnić jego bak paliwem. Czynność ta jest wykonywana na konkretnym egzemplarzu samochodu, a więc jest odpowiednikiem metody egzemplarza.

Wartości zwrótne

Deklarując metodę, trzeba poinformować kompilator, czy będzie ona zwracała jakąś wartość, a jeśli tak, to jakiego typu. Definicję typu zwrótnego wpisuje się w nawiasie za łącznikiem lub znakiem plusa na początku definicji metody. Zatem metoda o nazwie `currentAge`, której deklarację widać poniżej, zwraca wartość całkowitoliczbową:

```
-(int) currentAge;
```


Natomiast poniższa metoda zwraca liczbę o podwójnej precyzji (więcej o tym typie danych dowiesz się w rozdziale 4.).

```
-(double) retrieveDoubleValue;
```

Do zwracania wartości przez metodę w języku Objective-C służy instrukcja `return`, a sposób jej użycia jest podobny do zwrotu wartości z funkcji `main`, z którym mieliśmy do czynienia wcześniej.

Jeśli metoda nie zwraca żadnej wartości, zaznacza się to słowem `void`:

```
-(void) print;
```

Powyższa instrukcja to deklaracja metody egzemplarza o nazwie `print`, która nie zwraca żadnej wartości. Na końcu takiej metody nie trzeba wpisywać instrukcji `return`, ale można ją podać bez żadnej wartości:

```
return;
```

Argumenty metod

Oprócz omówionej metody w sekcji `@interface` na listingu 3.2 znajdują się deklaracje jeszcze dwóch innych metod:

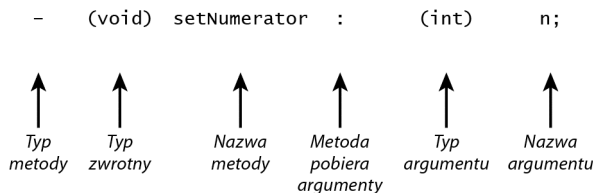
```
-(void) setNumerator: (int) n;
-(void) setDenominator: (int) d;
```

Żadna z nich nie zwraca wartości. Obie pobierają argument w postaci liczby całkowitej, o czym świadczy słowo `int` w nawiasie przed nazwą argumentu. Metoda `setNumerator` ma argument o nazwie `n`. Nazwę argumentu wybiera się dowolnie i jest ona używana przez metodę do odwoływania się do niego. Zatem z deklaracji metody `setNumerator` wynika, że przyjmuje ona jeden argument wywołania, o nazwie `n`, oraz że nie zwraca żadnej wartości. Podobnie jest z metodą `setDenominator`, z tym że jej argument nazywa się `d`.

Przyjrzyj się uważnie składni deklaracji tych metod. Po nazwie każdej z nich znajduje się dwukropek, który oznacza, że wymagają one argumentu. Dalej w nawiasie znajduje się deklaracja typu argumentu, co jest podobne do deklaracji typu zwrotnego. Na końcu jest symboliczna nazwa argumentu służąca do jego identyfikacji wewnątrz metody. Całość kończy średnik. Na rysunku 3.1 przedstawiono tę składnię w sposób schematyczny.

Rysunek 3.1.

Deklaracja metody

Jeśli metoda przyjmuje argument, należy do jej nazwy dołączać dwukropek także w odwołaniach do niej. Zatem poprawnie należałoby napisać `setNumerator:` i `setDenominator:`, aby odwołać się do tych pobierających po jednym argumentem metod. Natomiast odwołanie do metody `print` nie ma dwukropka, co oznacza, że nie przyjmuje ona żadnego argumentu. W rozdziale 7. dowiesz się, jak się tworzy metody pobierające więcej argumentów.

Sekcja @implementation

W sekcji @implementation wpisuje się rzeczywisty kod implementacji metod zadeklarowanych w sekcji @interface. Jeśli chodzi o terminologię, mówi się, że w sekcji @interface metody się **deklaruje**, a w sekcji @implementation się je **definiuje**, tzn. pisze się ich rzeczywisty kod.

Ogólna składnia sekcji @implementation jest następująca:

```
@implementation NazwaNowejKlasy
    definicjeMetod;
@end
```

W miejsce parametru *NazwaNowejKlasy* należy wpisać tę samą nazwę co w sekcji @interface. Podobnie jak poprzednio, za nazwą można wpisać dwukropek i nazwę klasy macierzystej:

```
@implementation Fraction: NSObject
```

Nie jest to jednak obowiązkowe i zazwyczaj się tego nie robi.

W części *definicjeMetod* wpisuje się kod wszystkich metod zadeklarowanych w sekcji @interface. Podobnie jak poprzednio, definicja każdej metody zaczyna się od określnika jej typu (klasy lub egzemplarza), po którym znajduje się typ zwrotny oraz argumenty i ich typy. Jednak dalej zamiast średnika należy wpisać kod metody w nawiasie klamrowym.

Spójrz na sekcję @implementation z listingu 3.2:

```
//--- Sekcja @implementation ---
@implementation Fraction
-(void) print
{
    NSLog(@"%i/%i", numerator, denominator);
}

-(void) setNumerator: (int) n
{
    numerator = n;
}

-(void) setDenominator: (int) d
{
    denominator = d;
}

@end
```

Metoda print do wyświetlania wartości zmiennych egzemplarza numerator i denominator używa funkcji NSLog. Ale do którego licznika i mianownika ta metoda się odnosi? Do zmiennych, które są własnością obiektu będącego adresatem komunikatu. To bardzo ważne i wkrótce jeszcze do tego wrócimy.

Metoda `setNumerator`: zapisuje argument, któremu nadaliśmy nazwę `n`, w zmiennej egzemplarza `numerator`. Natomiast metoda `setDenominator`: zapisuje wartość argumentu `d` w zmiennej `denominator`.

Sekcja programu

W sekcji programu znajduje się kod źródłowy rozwiązujący konkretny problem. W razie potrzeby może on być podzielony na wiele plików. Przypomnę, że gdzieś musi się znajdować procedura o nazwie `main`, ponieważ od niej zawsze zaczyna się wykonywanie programu. Przypomnijmy sobie jeszcze raz sekcję programu z listingu 3.2:

```
//--- Sekcja programu ---

int main (int argc, char *argv[])
{
    NSAutoreleasePool * pool = [[NSAutoreleasePool alloc] init];

    Fraction *myFraction;

    // Tworzenie egzemplarza klasy Fraction

    myFraction = [Fraction alloc];
    myFraction = [myFraction init];

    // Ustawienie ułamka na 1/3

    [myFraction setNumerator: 1];
    [myFraction setDenominator: 3];

    // Wyświetlenie ułamka przy użyciu metody print

    NSLog(@"Wartość mojego ułamka wynosi:");
    [myFraction print];

    [myFraction release];
    [pool drain];

    return 0;
}
```

Wewnątrz funkcji `main` zdefiniowana jest zmienna o nazwie `myFraction`:

```
Fraction *myFraction;
```

Powyższy wiersz kodu oznacza, że `myFraction` jest obiektem typu `Fraction`. Innymi słowy, w `myFraction` będą przechowywane wartości z klasy `Fraction`. Rola gwiazdki znajdującej się przed nazwą zmiennej została objaśniona trochę dalej.

Mając obiekt do przechowywania ułamka, trzeba go utworzyć, tak jak idzie się do fabryki, aby złożyli nam samochód. Służy do tego poniższy wiersz kodu:

```
myFraction = [Fraction alloc];
```

Słowo `alloc` to skrót od angielskiego słowa `allocate`, czyli **alokować** albo **przydzielać**. Służy ono do rezerwowania w pamięci miejsca dla nowego ułamka. Poniższe wyrażenie wysyła komunikat do nowo utworzonej klasy `Fraction`:

```
[Fraction alloc]
```

Wywołujemy na rzecz klasy `Fraction` metodę `alloc`, której nigdzie nie zdefiniowaliśmy. Skąd więc się ona wzięła? Została odziedziczona po klasie macierzystej, ale szczegółowo dziedziczenie jest opisane dopiero w rozdziale 8.

Po wysłaniu komunikatu `alloc` do klasy w odpowiedzi otrzymuje się jej nowy egzemplarz. W programie przedstawionym na listingu 3.2 zwrócona wartość została zapisana w zmiennej o nazwie `myFraction`. Metoda `alloc` ustawia wartości wszystkich zmienionych egzemplarza na zero, przez co może on nie być od razu gotowy do użytku. Dlatego po alokacji obiekt trzeba zainicjować.

W programie z listingu 3.2 zrobiono to w następnym wierszu kodu:

```
myFraction = [myFraction init];
```

Tu znowu używana jest metoda, której nie zdefiniowaliśmy. Jest to metoda `init`, która służy do inicjacji egzemplarzy klas. Zwróć uwagę, że komunikat `init` został wysłany do `myFraction`, co znaczy, że zainicjowany ma zostać konkretny egzemplarz, a nie klasa. Postaraj się jak najlepiej zrozumieć tę różnicę, zanim przejdziesz do czytania dalszego tekstu.

Metoda `init` zwraca wartość, którą jest zainicjowany obiekt. Została ona zapisana w zmiennej typu `Fraction` o nazwie `myFraction`.

Te dwa wiersze kodu służące do alokacji nowego egzemplarza klasy i jego inicjacji są w języku Objective-C tak często używane, że najczęściej łączy się je w jeden:

```
myFraction = [[Fraction alloc] init];
```

Najpierw wykonywane jest wyrażenie wewnętrzne:

```
[Fraction alloc]
```

Jak już wiesz, jego wynikiem jest alokowany obiekt klasy `Fraction`. Zamiast zapisywać rezultat alokacji w zmiennej, jak to było robione wcześniej, od razu zastosowano do niego metodę `init`. Powtórzmy więc: najpierw alokujemy nowy ułamek, a potem go inicjujemy. Następnie wynik inicjacji przypisujemy do zmiennej `myFraction`.

Innym często stosowanym skrótem jest włączenie alokacji i inicjacji do wiersza deklaracji, jak poniżej:

```
Fraction *myFraction = [[Fraction alloc] init];
```

Tego typu instrukcje będą wielokrotnie używane w dalszej części książki, a więc koniecznie zapoznaj się z ich działaniem. We wszystkich przedstawionych dotychczas programach dokonywano alokacji puli automatycznej:

```
NSAutoreleasePool * pool = [[NSAutoreleasePool alloc] init];
```

Tym razem komunikat `alloc` został wysłany do klasy `NSAutoreleasePool` w celu utworzenia jej nowego egzemplarza. Następnie nowo utworzony obiekt zainicjowano, wysyłając do niego komunikat `init`.

Wracając do programu z listingu 3.2, możemy już ustawić wartość ułamka. Robią to poniższe wiersze kodu:

```
// Ustawienie ułamka na 1/3

[myFraction setNumerator: 1];
[myFraction setDenominator: 3];
```

Pierwsza instrukcja wysłała do obiektu `myFraction` komunikat `setNumerator:`. Jako argument przekazano wartość 1. Zaraz potem następuje przekazanie sterowania do metody `setNumerator:` zdefiniowanej dla klasy `Fraction`. System Objective-C „wie”, że jest to metoda z tej klasy, ponieważ „wie”, że `myFraction` jest jej obiektem.

W metodzie `setNumerator:` następuje zapisanie przekazanej jej wartości 1 w zmiennej `n`. Jedyny wiersz kodu składający się na implementację tej metody zapisuje tę wartość w zmiennej egzemplarza `numerator`. Mówiąc krótko, zmienna `numerator` została ustawiona na 1.

Następny jest komunikat wywołujący metodę `setDenominator:` na rzecz obiektu `myFraction`. Przekazany do niej argument 3 zostaje przypisany do wewnętrznej zmiennej `d`. Następnie wartość ta zostaje zapisana w zmiennej egzemplarza `denominator` i na tym kończy się proces przypisywania wartości 1/3 obiektowi `myFraction`. Teraz można wyświetlić wartość ułamka, do czego służą poniższe wiersze z listingu 3.2:

```
// Wyświetlenie ułamka przy użyciu metody print

NSLog(@"Wartość mojego ułamka wynosi:");
[myFraction print];
```

Funkcja `NSLog` wyświetla następujący tekst:

```
Wartość mojego ułamka wynosi:
```

Poniższe wyrażenie wywołuje metodę `print`:

```
[myFraction print];
```

Metoda `print` wyświetla wartości zmiennych `numerator` i `denominator`, oddzielając je ukośnikiem.

Poniższy komunikat zwalnia pamięć, która była używana przez nasz obiekt klasy `Fraction`:

```
[myFraction release];
```

Powyższy wiersz to bardzo ważny element dobrego stylu programowania. Tworząc obiekt, zawsze prosisz system o alokowanie dla niego obszaru w pamięci. Kiedy już go nie używasz, Twoim obowiązkiem jest zwolnienie tej pamięci. Oczywiście pamięć i tak zostanie zwolniona po zamknięciu programu, ale kiedy zaczniesz pisać bardziej rozbudowane aplikacje używające setek albo nawet tysięcy obiektów, to bardzo szybko może Ci zabraknąć pamięci, jeśli nie będziesz jej na bieżąco zwalniać. Czekanie ze zwalnianiem

pamięci na zamknięcie programu jest marnotrawstwem tego zasobu, może spowolnić działanie programu oraz stanowi przykład bardzo złego stylu programowania. Dlatego najlepiej od razu wyrób sobie nawyk zwalniania pamięci, kiedy tylko się da.

W systemie wykonawczym Apple wbudowany jest specjalny mechanizm nazywany **systemem usuwania nieużytków** (ang. *garbage collector*), który automatycznie zwalnia nieużywaną pamięć. Lepiej jednak umieć zarządzać pamięcią samodzielnie, niż całkowicie zdawać się na ten algorytm. Na niektórych platformach, takich jak iPhone i iPad, w ogóle nie jest on obsługiwany. Dlatego opis tego mechanizmu odłożymy na później.

Patrząc na kod źródłowy programów 3.1 i 3.2, można spostrzec, że ten drugi jest znacznie dłuższy, chociaż robi to samo co pierwszy. Mimo to podstawowym celem używania obiektów jest ułatwienie pisania programów, zarządzania nimi oraz ich rozszerzania. Stanie się to oczywiste nieco później.

Wróćmy jeszcze na chwilę do deklaracji obiektu `myFraction`:

```
Fraction *myFraction;
```

i ustawiania jego wartości.

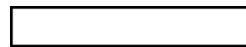

Zwróć uwagę, że Xcode w pierwszym wierszu funkcji `main`, w którym tworzony jest obiekt `NSAutoreleasePool`, automatycznie wstawia spację za znakiem `*`. Spacja ta nie jest potrzebna, a więc tak jak większość programistów nie będziemy jej wstawiać.

Gwiazdka znajdująca się przed nazwą `myFraction` w deklaracji oznacza, że `myFraction` w rzeczywistości jest referencją (**wskaznikiem**) do obiektu typu `Fraction`. Zmienna o tej nazwie tak naprawdę nie przechowuje danych ułamka (tzn. wartości jego zmiennych `numerator` i `denominator`), lecz referencję do nich — będącą adresem w pamięci — która wskazuje miejsce zapisania obiektu w pamięci. Bezpośrednio po zadeklarowaniu zmienna `myFraction` nie ma żadnej wartości, ponieważ nie została ustawiona ani nie ma wartości domyślnej. Zmienną `myFraction` można sobie wyobrazić jako pudełko, w którym znajduje się wartość. Początkowo w pudełku znajduje się niezdefiniowana wartość, ponieważ nic mu nie przypisano. Pokazano to na rysunku 3.2.

Rysunek 3.2.

Deklaracja `Fraction *myFraction;`

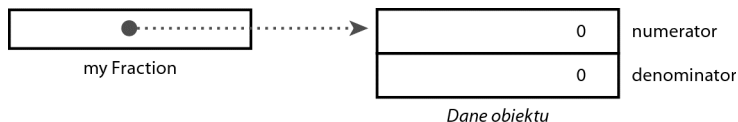
`myFraction`

Kiedy alokowany jest nowy obiekt (na przykład przy użyciu metody `alloc`), następuje zarezerwowanie ilości pamięci trochę większej, niż trzeba do przechowywania jego zmiennych. Następnie metoda `alloc` zwraca informację o miejscu zapisu tego obiektu (referencję do danych) i przypisuje ją do zmiennej `myFraction`. Wszystko to dzieje się w wyniku wykonania poniższej instrukcji z programu 3.2:

```
myFraction = [Fraction alloc];
```

Alokację obiektu i zapisanie referencji do niego w zmiennej `myFraction` pokazano na rysunku 3.3:

Rysunek 3.3.
Relacje między
zmienną `myFraction`
i jej danymi

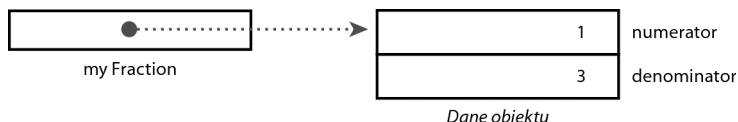

Na rysunku nie pokazano wszystkich danych, które są zapisywane wraz z obiektem, ale na razie nie musisz się tym przejmować. Zwróć uwagę, że zmienne egzemplarza zostały ustawione na 0, co jest dziełem metody `alloc`. Mimo to obiekt nie jest poprawnie zainicjowany i trzeba użyć metody `init`, aby to zmienić.

Zwróć uwagę na strzałkę na powyższym rysunku. Wskazuje ona kierunek połączenia, jakie zostało wykonane między zmienną `myFraction` a alokowanym obiektem (w zmiennej w rzeczywistości zapisany jest tylko adres w pamięci, pod którym znajdują się dane obiektu).

Później następuje ustawienie wartości zmiennych `numerator` i `denominator`. Na rysunku 3.4 pokazano w pełni zainicjowany obiekt klasy `Fraction`, którego zmienna `numerator` jest ustawiona na 1, a `denominator` na 3.

Rysunek 3.4.
Ustawienie wartości
zmiennych `numerator`
i `denominator`

W następnym przykładzie zobaczysz, jak można użyć więcej niż jednego ułamka w jednym programie. Program przedstawiony na listingu 3.3 wartość jednego ułamka ustawia na $2/3$, a drugiego na $3/7$.

Listing 3.3.

```
// Program do wykonywania działań na ułamkach — kontynuacja

#import <Foundation/Foundation.h>

//--- Sekcja @interface ---

@interface Fraction: NSObject
{
    int numerator;
    int denominator;
}

-(void) print;
-(void) setNumerator: (int) n;
-(void) setDenominator: (int) d;

@end

//--- Sekcja @implementation ---

@implementation Fraction
-(void) print
{
    NSLog(@"%i/%i", numerator, denominator);
}
}
```

```
-(void) setNumerator: (int) n
{
    numerator = n;
}

-(void) setDenominator: (int) d
{
    denominator = d;
}

@end

//--- Sekcja programu ---

int main (int argc, char *argv[])
{
    NSAutoreleasePool * pool = [[NSAutoreleasePool alloc] init];

    Fraction *frac1 = [[Fraction alloc] init];
    Fraction *frac2 = [[Fraction alloc] init];

    // Ustawienie pierwszego ułamka na 2/3

    [frac1 setNumerator: 2];
    [frac1 setDenominator: 3];

    // Ustawienie drugiego ułamka na 3/7

    [frac2 setNumerator: 3];
    [frac2 setDenominator: 7];

    // Wyświetlenie ułamków

    NSLog(@"Pierwszy ułamek:");
    [frac1 print];

    NSLog(@"Drugi ułamek:");
    [frac2 print];

    [frac1 release];
    [frac2 release];

    [pool drain];
    return 0;
}
```

Listing 3.3 — wynik

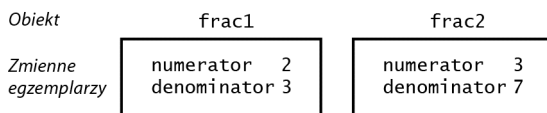
```
Pierwszy ułamek:
2/3
Drugi ułamek:
3/7
```

Sekcje `@interface` i `@implementation` pozostają takie same jak w programie 3.2. W treści programu natomiast zostały utworzone dwa obiekty o nazwach `frac1` i `frac2`, którym przypisano odpowiednio wartości $2/3$ i $3/7$. Należy podkreślić, że wywołanie metody `setNumerator`: na rzecz obiektu `frac1` w celu ustawienia jego licznika na 2 powoduje ustawienie na tę wartość zmiennej egzemplarzowej `numerator` właśnie obiektu `frac1`. To samo dotyczy obiektu `frac2`, którego licznik został ustawiony na 3 — na wartość tę została ustawiona jego prywatna zmienna egzemplarzowa o nazwie `numerator`. Każdy nowy obiekt ma własny zestaw zmiennych, co przedstawiono schematycznie na rysunku 3.5.

Rysunek 3.5.
Zmienne
egzemplarzy

W zależności od tego, który obiekt odbierze komunikat, następuje odwołanie do odpowiednich zmiennych egzemplarzowych. W poniższej instrukcji zostanie ustawiona zmienna `numerator` obiektu `frac1`:

```
[frac1 setNumerator: 2];
```

Dzieje się tak dlatego, że adresatem komunikatu jest obiekt `frac1`.

Zasady dostępu do zmiennych egzemplarzy i hermetyzacja danych

W poprzednich przykładach pokazano, jak metody dotyczące ułamków ustawiają wartości zmiennych `numerator` i `denominator`, korzystając bezpośrednio z ich nazw. W istocie metoda egzemplarza zawsze ma bezpośredni dostęp do zmiennych egzemplarza. Natomiast przywileju tego nie mają metody klas, ponieważ dotyczą one samej klasy, a nie jej egzemplarzy (zastanów się nad tym przez chwilę). Co jednak zrobić, gdyby trzeba było uzyskać dostęp do zmiennych egzemplarza z innego miejsca, na przykład procedury `main`? Bezpośrednio się nie da, ponieważ zmienne te są ukryte. Ukrywanie zmiennych w taki sposób jest bardzo ważną techniką zwaną **hermetyzacją danych** (ang. *data encapsulation*). Dzięki temu programista piszący klasy rozszerzające i modyfikujące istniejące klasy nie musi się obawiać, że ich użytkownicy będą grzebać w ich wnętrzu. Hermetyzacja danych zapewnia więc izolację programisty od twórcy klasy.

Nieszkodliwy dostęp do zmiennych egzemplarzy można zapewnić poprzez napisanie specjalnych metod umożliwiających odczytywanie i ustawianie ich wartości. Na przykład do ustawiania wartości zmiennych `numerator` i `denominator` w klasie `Fraction` napisaliśmy metody `setNumerator` i `setDenominator`. Aby móc sprawdzać te wartości, trzeba napisać dwie kolejne metody. Napiszemy na przykład dwie metody o nazwach `numerator` i `denominator`, które będą służyły do sprawdzania wartości odpowiednio zmiennych `numerator` i `denominator` obiektu będącego odbiorcą komunikatu. Ich wartością zwrótną będzie liczba całkowita zapisana w tych zmiennych. Poniżej znajduje się kod deklaracji tych dwóch metod:

```
-(int) numerator;  
-(int) denominator;
```

A to są ich definicje:

```
-(int) numerator
{
    return numerator;
}

-(int) denominator
{
    return denominator;
}
```

Zwróć uwagę, że nazwy tych metod są takie same jak nazwy zmiennych egzemplarza, których dotyczą. Nie ma w tym nic złego (choć dla początkującego może to dziwnie wyglądać), a wręcz taki jest zwyczaj. Program przedstawiony na listingu 3.4 pozwala przetestować obie nowe metody.

Listing 3.4.

```
// Program do wykonywania działań na ułamkach — kontynuacja

#import <Foundation/Foundation.h>

//--- Sekcja @interface ---

@interface Fraction: NSObject
{
    int numerator;
    int denominator;
}

-(void) print;
-(void) setNumerator: (int) n;
-(void) setDenominator: (int) d;
-(int) numerator;
-(int) denominator;

@end

//--- Sekcja @implementation ---

@implementation Fraction
-(void) print
{
    NSLog(@"%i/%i", numerator, denominator);
}

-(void) setNumerator: (int) n
{
    numerator = n;
}

-(void) setDenominator: (int) d
{
    denominator = d;
}
}
```

```
- (int) numerator
{
    return numerator;
}

- (int) denominator
{
    return denominator;
}

@end

//--- Sekcja programu ---

int main (int argc, char *argv[])
{
    NSAutoreleasePool * pool = [[NSAutoreleasePool alloc] init];
    Fraction *myFraction = [[Fraction alloc] init];

    // Ustawia ułamek na 1/3

    [myFraction setNumerator: 1];
    [myFraction setDenominator: 3];

    // Wyświetla ułamek przy użyciu dwóch nowych metod

    NSLog (@"Wartość mojego ułamka wynosi: %i/%i",
           [myFraction numerator], [myFraction denominator]);
    [myFraction release];
    [pool drain];

    return 0;
}
```

Listing 3.4 — *wynik*

Wartość mojego ułamka wynosi: 1/3

Instrukcja wywołująca funkcję `NSLog` wyświetla wynik wysłania dwóch komunikatów do obiektu `myFraction`: pierwszy został wysłany w celu pobrania wartości zmiennej `numerator`, a drugi — `denominator`:

```
NSLog (@"Wartość mojego ułamka wynosi: %i/%i",
      [myFraction numerator], [myFraction denominator]);
```

W pierwszym wywołaniu nastąpiło wysłanie komunikatu `numerator` do obiektu klasy `Fraction` o nazwie `myFraction`. Kod tej metody zwróci wartość zmiennej egzemplarza `numerator` tego ułamka. Przypomnę, że kontekstem wykonywania metody jest obiekt będący adresatem komunikatu. Kiedy zatem metoda `numerator` pobiera i zwraca wartość zmiennej `numerator`, jest to wartość zmiennej o tej nazwie obiektu `myFraction`. Następnie zwrócona liczba całkowita zostaje przekazana do funkcji `NSLog` w celu wyświetlenia.

W drugim wywołaniu metoda `denominator` pobiera i zwraca wartość mianownika obiektu `myFraction`, która następnie również zostaje przekazana do `NSLog` w celu wyświetlenia.

Na metody służące do ustawiania wartości zmiennych egzemplarzowych potocznie mówi się **settery** (ang. *setter* — metoda ustawiająca), natomiast na metody pobierające wartości zmiennych egzemplarzowych — **gettery** (ang. *getter* — metoda pobierająca). W klasie `Fraction` metodami ustawiającymi są `setNumerator:` i `setDenominator:`, a pobierającymi — `numerator` i `denominator`. Zbioreza nazwa, jaką określa się zarówno metody ustawiające, jak i pobierające, to **metody dostępne** (ang. *accessor methods*).

Uwaga

Wkrótce poznasz wygodną funkcję języka Objective-C 2.0 umożliwiającą automatyczne tworzenie metod dostępowych.

Umiejętność rozróżniania metod pobierających i ustawiających jest bardzo ważna. Metody ustawiające nie zwracają żadnej wartości, ponieważ ich zadaniem jest pobieranie argumentów i ustawianie na ich wartości odpowiednich zmiennych egzemplarza. W takim przypadku nie ma potrzeby zwracania czegokolwiek. Natomiast zadaniem metod pobierających jest „pobieranie” wartości zmiennych egzemplarza zapisanych w obiektach i przekazywanie ich do programu. Dlatego metody te muszą zawierać instrukcję `return` służącą do zwracania pobranych wartości zmiennych.

Przypomnę jeszcze, że brak możliwości bezpośredniego ustawiania i sprawdzania wartości zmiennych egzemplarza w inny sposób niż przy użyciu specjalnie do tego przeznaczonych metod dostępowych nazywa się hermetyzacją danych. Aby uzyskać dostęp do danych, które inaczej są ukryte przed „światem zewnętrznym”, trzeba użyć specjalnych metod. W ten sposób tworzy się scentralizowany punkt dostępu do danych i uniemożliwia zmianę ich w żaden inny sposób, co sprawia, że łatwiej jest zrozumieć kod programów, a także go modyfikować i oczyszczać z błędów.

Należy jeszcze dodać, że istnieje także metoda `new`, która łączy w sobie funkcjonalność metod `alloc` i `init`. Można na przykład alokować i zainicjować obiekt klasy `Fraction` za pomocą następującego wiersza kodu:

```
Fraction *myFraction = [Fraction new];
```

Ogólnie rzecz biorąc, lepiej jest jednak korzystać z dwuetapowego procesu alokacji i inicjacji, ponieważ dokładnie wiadomo, że wykonywane są dwie czynności: utworzenie obiektu i jego inicjacja.

Podsumowanie

Potrafisz już zdefiniować własną klasę, tworzyć jej obiekty, czyli egzemplarze, oraz wysyłać do nich komunikaty. Do klasy `Fraction` wrócimy jeszcze w dalszej części książki. Dowiesz się, jak przekazywać do metod po kilka argumentów, jak dzielić definicje klas na kilka plików oraz jak zrobić użytek z takich podstawowych technik, jak dziedziczenie i wiązanie dynamiczne. Na razie jednak musisz zdobyć nieco więcej wiadomości o typach danych i pisaniu wyrażeń w języku Objective-C. Zanim przejdziesz do kolejnego rozdziału, sprawdź swoją wiedzę, wykonując poniższy zestaw ćwiczeń.

Ćwiczenia

1. Które z poniższych nazw są niepoprawne? Uzasadnij.

Int	playNextSong	6_05
_calloc	Xx	a1phaBetaRoutine
clearScreen	_1312	z
ReInitialize	_	A\$

2. Przypomnij sobie przykład z samochodem, przytoczony w tym rozdziale, i pomyśl o jakimś obiekcie, którego używasz na co dzień. Wymyśl dla niego klasę i napisz pięć czynności, które można z nim wykonać.
3. Przepisz listę czynności z punktu 2. przy użyciu poniższej składni:

```
[egzemplarz metoda];
```

4. Wyobraź sobie, że oprócz samochodu masz łódź i motocykl. Sporządź listę czynności, jakie można wykonać z każdym z tych sprzętów. Czy niektóre z nich się powtarzają?
5. Odnosząc się do punktu 4., wyobraź sobie, że masz klasę o nazwie `Pojazd` i obiekt o nazwie `mojPojazd`, który może być typu `Samochod`, `Motocykl` lub `Lodz`. Przypuśćmy, że piszesz poniższy kod:

```
[mojPojazd przygotuj];  
[mojPojazd zatankuj];  
[mojPojazd napraw];
```

Czy widzisz jakieś korzyści z tego, że możesz zastosować tę samą czynność do obiektu, który może należeć do jednej z kilku klas?

6. Korzystając z takiego proceduralnego języka programowania jak C, najpierw wymyśla się potencjalne czynności, a potem pisze kod wykonujący je na różnych obiektach. Można by było na przykład napisać procedurę mycia pojazdu, a następnie w jej wnętrzu napisać kod do mycia samochodu, łodzi, motocykla itd. Przypuśćmy, że po jakimś czasie musisz dodać nowy typ pojazdu (zobacz poprzednie ćwiczenie). Czy dostrzegasz jakieś wady lub zalety zastosowania takiego proceduralnego podejścia w stosunku do obiektowego?
7. Zdefiniuj klasę o nazwie `PunktXY` do przechowywania współrzędnych kartezjańskiego układu współrzędnych, gdzie x i y są liczbami całkowitymi. Zdefiniuj metody ustawiające i pobierające wartość każdej ze współrzędnych osobno. Następnie napisz program w języku Objective-C implementujący tę klasę i ją przetestuj.

Skorowidz

#define, instrukcja, 233, 234, 235, 236
#elif, instrukcja, 241, 243
#else, instrukcja, 241
#endif, instrukcja, 241
#if, instrukcja, 243
#ifdef, instrukcja, 241
#ifndef, instrukcja, 241, 242
#import, instrukcja, 32, 239, 240
#undef, instrukcja, 244
@catch, 194, 195
@class, dyrektywa, 162
@end, 225
@finally, 194
@implementation, sekcja, 44, 49
@interface, sekcja, 44, 45
@optional, dyrektywa, 226, 229
@package, dyrektywa, 200
@private, dyrektywa, 200, 455
@property, dyrektywa, 134
@protected, dyrektywa, 200
@protocol, dyrektywa, 225
@public, dyrektywa, 200, 201
@required, dyrektywa, 226
@selector, dyrektywa, 190
@throw, 195
@try, instrukcja, 193, 194
__block, modyfikator, 259
<NSCopying>, protokół
  implementacja, 420, 421
<NSMutableCopying>, protokół, 416

A

abstrakcyjne, klasy, 177
accessor methods, *Patrz* metody dostępne
addObject, metoda, 331, 360
addSubview, metoda, 399
adresowania, operator, 272, 273
adresowanie pośrednie, 272
allKeys, metoda, 357
alloc, metoda, 51, 53, 204, 411

alokacja, 51, 161
  metody, 411
alokowanie pamięci, 51
aplikacja rodzima, 14
AppDelegate, klasa, 464
appendString, metoda, 324
AppKit, 446
application bundle, *Patrz* pakiety programów
Application Kit, 305
Application Services, *Patrz* usługi programów
applicationDidFinishLaunchingWithOptions,
  metoda, 456
archiveRootObjectToFile, metoda, 429
archiwizacja, 427
  przy użyciu klasy NSObjectArchiver, 429
  z kluczami, 429
argc, 296
arguments, metoda, 384
argumenty metod, 142
argv, 296
array, metoda, 331
arrayWithContentsOfFile, metoda, 428
arrayWithContentsOfURL, metoda, 391
arrayWithObjects, metoda, 329
arytmetyczne, wyrażenia, 65
atomic, słowo kluczowe, 424
attributesOfItemAtPath:error, metoda, 372
attributesOfItemAtPath:traverseLink, metoda, 369
automatyczne zmienne lokalne, 254
autorelease pool, *Patrz* pula pamięci zwalnianej
  automatycznie
autorelease, komunikat, 409
autorelease, metoda, 405

B

bezwzględne, ścieżki, 368
biblioteka, 15, 305
bitowe, operatory, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217
bloki, 259, 260, 262
błędy krytyczne, 27

BOOL, typ danych, 125
 break, instrukcja, 96
 bufor, 372
   niezmienny, 372
   zmienny, 372

C

C, język, 13, 14
 Caches, katalog, 382
 caseInsensitiveCompare, metoda, 318
 categories, *Patrz* kategorie
 CGFloat, 267
 CGGeometry.h, 267
 CGPoint, 267
 CGRect, 267
 CGRectMake, 268
 CGSize, 267
 CGSizeMake, 268
 char, typ danych, 61, 62
 class, metoda, 189
 Cocoa, 13, 305, 409, 445, 446, 447
 Cocoa Touch, 305, 445, 446, 447
 compare, metoda, 313, 318
 conformsTo, metoda, 226
 containsObject, metoda, 347
 contentsOfDirectoryAtPath:error, metoda, 376
 continue, instrukcja, 97
 copy, atrybut, 337
 copy, metoda, 416, 419
 copyItemAtPath:error, metoda, 371
 copyWithZone, metoda, 421, 422
 Core Services, *Patrz* usługi systemu
 countForObject, metoda, 360
 Cox, Brad J., 13
 currentDirectoryPath, metoda, 380

D

dane, hermetyzacja, 56
 data encapsulation, *Patrz* hermetyzacja danych
 dataWithContentsOfFile, metoda, 428
 dealloc, komunikat, 397, 409
 dealloc, metoda, 173
 dealokacja, 397
 decodeObject:forKey, metoda, 432
 decyzje, podejmowanie, 99
 defaultManager, komunikat, 369
 dekrementacji, operator, 85, 280, 285, 286
 delegacja, 227
 deleteCharactersInRange, metoda, 324, 325
 description, metoda, 315
 dictionaryWithContentsOfURL, metoda, 391
 dispatch table, *Patrz* tablice rozdziału

do, instrukcja, 95
 dostępne metody, 59, 134
 double, typ danych, 61
 dynamiczne typowanie, 181, 188, 189
 działania
   kolejność, 65, 67
   na wskaźnikach, 288
 dziedziczenie, 153, 157, 175
   zmiennych egzemplarzowych i metod, 155
 dzielenia modulo, operator, 70

E

egzemplarz, 39
 egzemplarzowe, zmienne, 401
 else if, konstrukcja, 110
 encodeObject:forKey, metoda, 432, 433, 436
 encodeWithCoder, metoda, 431
 enum, słowo kluczowe, 206
 enumeratorAtPath, metoda, 376
 etykiety, 293, 294
 extern, słowo kluczowe, 201, 202, 203

F

fast enumeration, *Patrz* szybka enumeracja
 fatal error, *Patrz* błędy krytyczne
 fileHandleForUpdatingAtPath, metoda, 387
 fileHandleForWritingAtPath, metoda, 387
 finishDecoding, komunikat, 439
 finishEncoding, komunikat, 439
 float, typ danych, 61, 62
 for, 80, 81, 83, 84
   warianty, 90
   zagnieżdżanie, 88
 forwardInvocation, metoda, 191
 Foundation, biblioteka, 305, 309
   dokumentacja, 305
   tablice, 328
   zwalnianie obiektów, 311
 Foundation.h, 309
 framework, *Patrz* biblioteka
 funkcja znaku, 110
 funkcje, 251, 252, 257, 258
   argumenty, 253, 256
   prototyp, 256, 257
   przekazywanie tablic, 258
   wartość zwrotna, 255, 256
   wskaźniki, 277, 288
   zewnętrzne, 258
   zmienne lokalne, 253, 254

G

garbage collector, *Patrz* system usuwania nieużytków
 gcc, kompilator, 29
 gettery, 59
 globalne zmienne, 201
 goto, instrukcja, 293

H

hermetyzacja danych, 56

I

I, operator, 213
 IBAction, 456
 IBOutlet, identyfikator, 455
 id, typ danych, 64, 184, 187, 299
 if, instrukcja, 99
   zagnieżdżanie, 108
 if-else, instrukcja, 103, 105
 implementacyjny, plik, 133
 indeks, 246
 indexOfObject, metoda, 347
 indexOfObjectPassingTest, metoda, 362, 363
 indirection, *Patrz* adresowanie pośrednie
 inicjatory, 198
   desygnowane, 198
 init, metoda, 51
 initWithWritingWithMutableData, komunikat, 439
 initWith, przedrostek, 312
 initWithCoder, metoda, 431, 432, 433
 inkrementacji, operator, 85, 280, 285, 286
 insertString:atIndex, metoda, 324
 instrukcje, 32, 33
 int, typ danych, 61
 interfejsowy, plik, 132, 133
 intersection, metoda, 360
 iOS
   często używane katalogi, 382
   pakiet SDK, 449
   pisanie programów, 449
 iPhone
   projektowanie interfejsu, 457
   symulator, 451
   szablony programów, 452
   tworzenie nowego projektu, 451
 isa, 298
 isEqualToNumber, metoda, 313
 isEqualToSet, metoda, 360
 isEqualToString, metoda, 318
 isKindOfClass, metoda, 192
 isMemberOfClass, metoda, 192

J

jądro, 445

K

katalog główny, 368
 katalogi
   praca, 374
   sprawdzanie zawartości, 376
   systemu iOS, 382
 kategorie, 160, 219, 223, 224
 klasa, 39, 153, 154
   abstrakcyjna, 177
   do działań na ułamkach, 42
   dziedziczenie, 157
   główna, 153
   konkretna, 177
   macierzysta, 45
   metody, 45, 47
   nadrzędna, 153
   nazwy, 45, 46
   potomna, 153
   rozszerzanie definicji, 151
   rozszerzanie przez dziedziczenie, 157
   zapis w osobnych plikach, 129
   zmiennie egzemplarza, 45
 klastr, 177
 klawiatura, odbieranie danych, 86
 komentarze, 26, 31
 kompilacja, 21
   błędy krytyczne, 27
   ostrzeżenia, 27
   przy użyciu Xcode, 22, 26, 28
   terminal, 28
   warunkowa, 241, 242
 komunikat, 40
 konwersja typów, 71, 210
   reguły, 210
 kopiowanie
   głębokie, 418, 419
   obiektów, 415
   plików, 382
   płytkie, 418, 419
   przy użyciu archiwizatora, 441
   w metodach ustawiających i sprawdzających, 423
 kropki, operator, 135
 kwalifikatory, 63
   long, 63
   long long, 63
   short, 63, 64
   signed, 63
   unsigned, 63

L

lastPathComponent, metoda, 380
 length, metoda, 318
 liczba trójkątna, 79
 liczenie referencji, 396
   łańcuchy, 399
 listy właściwości, 427
 literały złożone, 293
 logiczne, zmienne, 121, 123, 125
 lokalizacja, 314
 lokalne zmienne, 141, 142, 253, 254
   automatyczne, 254
   statyczne, 254
 long, 63
 long long, 63
 lowercaseString, metoda, 318
 LUB wykluczającego, operator, 214
 LUB, operator, 214

Ł

łańcuchy formatujące, 36
 łańcuchy znaków, 249, 284
   wskaźniki, 282, 284
 łączność, 65

M

M_PI, 234
 main, 252
 mainBundle, metoda, 392
 makra, 238
 metody, 40, 45, 258
   argumenty, 48, 142
   bez nazw argumentów, 138
   dekodujące, 431
   dostępowe, 59, 134
   egzemplarzy, 47
   klas, 47
   kodujące, 431
   pobierające, 59, 134
   przekazywanie tablic, 258
   przesłanie, 169, 173
   przyjmujące po kilka argumentów, 136
   ustawiające, 59, 134
   wartości zwrotne, 47
   wskaźniki, 277
   wywoływanie, 40, 41
   zwracanie obiektów, 146
 minus, operator, 68
 moduł, 200
 moveItemAtPath:toPath, metoda, 372
 moveItemAtPath:toPath:error, metoda, 371

mutableCopy, metoda, 416, 419
 mutableCopyWithZone, metoda, 421
 muteks, 424
 mutex, *Patrz* muteks

N

nadklasa, 153, 154
   abstrakcyjna, 177
 nagłówki prekompilowane, 309
 nagłówkowe pliki, 240
 NAN, 101
 nazwy
   niepoprawne, 46
   poprawne, 45
   tworzenie, 45, 46
   zarezerwowane, 46
 nieużytki, usuwanie, 411
 nonatomic, atrybut, 337
 nonatomic, słowo kluczowe, 424
 notacja
   naukowa, 62
   sigma, 149
 NSArchiver, klasa, 429
 NSArray, klasa, 198, 328
   metody, 352, 353
 NSBundle, klasa, 367, 391
 NSCalendarDate, klasa, 271
 NSCopying, protokół, 225
 NSCountedSet, klasa, 360
 NSData, klasa, 372
   tworzenie archiwów, 438
 NSDate, klasa, 271
 NSDictionary, klasa, 357
   metody, 357
 NSFileHandle, klasa, 367, 386, 387
   metody, 386
 NSFileManager, klasa, 367, 368
   metody, 369, 374
 NSFileSize, 370
 NSHomeDirectory, funkcja, 380
 NSHomeDirectoryForUser, funkcja, 380
 NSIndexSet, klasa, 362
   metody, 364
 NSKeyedArchiver, klasa, 429
 NSKeyedUnarchiver, klasa, 433, 439
 NSLog, funkcja, 32, 34, 35, 65, 315, 331
 NSMutableArray, klasa, 328
   metody, 353
 NSMutableData, klasa, 372
 NSMutableDictionary, klasa, 357
   metody, 358
 NSMutableSet, klasa, 361
   metody, 361

NSMutableString, klasa, 316, 322
   metody, 328
 NSNumber, klasa, 177, 313
   metody, 312
 NSObject, klasa, 153
   metody, 189
 NSObject.h, 313
 NSOrderAscending, 313, 318
 NSOrderDescending, 313, 318
 NSOrderedSame, 313, 318
 NSPathUtilities.h, 378
 NSProcessInfo, klasa, 382, 384
   metody, 385
 NSPropertyListSerialization, klasa, 429
 NSRange, typ danych, 320
 NSSearchPathForDirectoriesInDomains, funkcja,
   381, 382
 NSSet, klasa, 361
   metody, 361
 NSString, klasa, 32, 62, 314, 316, 326
   metody, 326, 327
 NSTemporaryDirectory, funkcja, 379
 NSURL, klasa, 367, 390
 NSValue, klasa, 353, 354
   metody, 354
 null statement, *Patrz* pusta instrukcja
 numberWithInt, metoda, 313, 314
 numberWithInteger, metoda, 313, 314
 NWD, algorytm, 92

O

obiekty, 39, 40
   identyczne, 346
   inicjowanie, 197
   kopiowanie, 415, 423, 441
   liczbowe, 309
   łańcuchowe, 314
   niezmiennicze, 316, 319
   stan, 40
   tablicowe, 328
   złożone, 229
   zmiennicze, 316
 objectAtIndex, metoda, 329
 objectForKey, metoda, 356
 Objective-C, język, 13
 obsługa wyjątków, 193
 odpakowywanie, 354
 opakowywanie, 354
 operacje bitowe, 212
 operatory
   adresowania, 272, 273
   bitowe, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217
   dekrementacji, 85, 280, 285, 286
   dwuargumentowe, 65

  dzielenia modulo, 70
   I, 213
   inkrementacji, 85, 280, 285, 286
   jednoargumentowe, 69
   kropki, 135
   LUB, 214
   LUB wykluczającego, 214
   łączność, 65
   minus, 68
   porównania, 106
   priorytet, 65
   przecinek, 294
   przesunięcia w lewo, 216, 217
   przesunięcia w prawo, 217
   przypisania, 73, 74
   relacyjne, 82
   rzutowania typów, 72, 73
   sizeof, 295, 296
   trójargumentowe, 126
   uzupełnienia jedynkowego, 215
   warunkowe, 126, 127
   wskaźnikowy struktur, 276
 ostrzeżenia, 27
 outlet, 454
 override, *Patrz* przesłanianie

P

pakiety programów, 367, 391
 pamięć
   adresy, 290
   przydzielanie, 51
   wycieki, 148, 411
   zarządzanie, 395, 409
   zwalnianie, 52, 53
 pathComponents, metoda, 380
 pathExtension, metoda, 380
 pathForResource ofType, metoda, 392
 pathsOfResourcesOfType:inDirectory, metoda, 392
 performSelector, metoda, 190
 pętle, 79
   do, 95
   for, 80, 81, 83, 84, 88, 90
   while, 91, 92
 piaskownica, 375
 pliki
   dołączane, 240
   implementacyjne, 133
   importowanie, 133
   interfejsowe, 132, 133
   kopiowanie, 382
   nagłówkowe, 240
   podstawowe operacje, 386
   praca, 367, 368
   rozszerzenia, 25

pobierające metody, 59, 134
 podklasa, 153, 154
 pola bitowe, 269, 270, 271
 polimorfizm, 181, 184
 porównania, operator, 106
 postdekrementacja, 285
 postinkrementacja, 285, 286
 predekrementacja, 285
 preinkrementacja, 285, 286
 prekompilowane nagłówki, 309
 preprocesor, 233, 237
 programowanie
   obiektywne, 39
   proceduralne, 39
 programu, sekcja, 50
 protokół, 224, 225, 226, 227
   abstrakcyjny, 228
   bezklasowy, 226
   definiowanie, 225
   formalny, 228
   nieformalny, 228
 przecinek, operator, 294
 przesłanianie, 169, 173
 przestrzenie nazw, 224
 przesunięcia w lewo, operator, 216, 217
 przesunięcia w prawo, operator, 217
 przydzielanie pamięci, 51
 przypisania, operatory, 73, 74
 pula automatyczna, 311, 334, 395, 396, 405, 409
 pula pamięci zwalnianej automatycznie, 32
 pusta instrukcja, 294

Q

qsort, funkcja, 289

R

rangeOfString, metoda, 321, 325
 readDataOfLength, metoda, 388
 readDataToEndOfFile, metoda, 388
 reference counting, *Patrz* liczenie referencji
 referencje, 53
   liczenie, 396
 relacyjne, operatory, 82
 release, komunikat, 397, 409
 release, metoda, 173, 409
 removeItemAtPath, metoda, 369
 removeObject, metoda, 360
 replaceCharacterInRange:withString, metoda, 325
 respondsToSelector, metoda, 191, 228
 retain, metoda, 396, 399, 409
 return, instrukcja, 48, 255
 Ritchie, Dennis, 13
 rodzima aplikacja, 14

root class, *Patrz* klasa główna
 root directory, *Patrz* katalog główny
 rzutowanie, 72

S

sandbox, *Patrz* piaskownica
 scanf, 86, 87, 113
 seekToEndOfFile, metoda, 390
 sekcje
   @implementation, 44, 49
   @interface, 44, 45
   programu, 50
 self, słowo kluczowe, 145, 146
 setObject:forKey, metoda, 356
 setString, metoda, 325
 settery, 59
 setWithObjects, metoda, 360
 short, 63, 64
 sigma, notacja, 149
 signed, 63
 sizeof, operator, 295, 296
 skipDescendants, komunikat, 376
 słownik atrybutów, 369, 370
 słowniki, 355
   enumeracja, 356
   niezmiennicze, 355
   zmiennicze, 355
 słowo zarezerwowane, 46
 sortowanie szybkie, 289
 sortUsingSelector, metoda, 349
 stała, 61
 static, słowo kluczowe, 142, 254
 statyczne typowanie, 187
 statyczne zmiennicze, 203
 statyczne zmiennicze lokalne, 254
 sterowniki urządzeń, 445
 stringByAppendingPathComponent, metoda, 380
 stringByAppendingString, metoda, 318
 stringByExpandingTildeInPath, metoda, 380
 stringByStandardizingPath, metoda, 380
 stringWithContentsOfFile, metoda, 428
 stringWithFormat, metoda, 316
 struct, słowo kluczowe, 291
 struktury, 263, 265, 268
   inicjowanie, 266
   wewnątrz struktur, 267
   wskaźniki, 275, 276
 substringFromIndex, metoda, 321
 substringToIndex, metoda, 321
 super, słowo kluczowe, 173, 174
 switch, instrukcja, 118, 119, 121
 symulator iPhone'a, 451
 system usuwania nieużytków, 53, 412
 szybka enumeracja, 330, 341

Ś

ścieżki, 368
 bezwzględne, 368
 najczęściej używane funkcje, 381
 najczęściej używane metody, 380, 381
 praca, 378
 względne, 368
 środowisko z pamięcią zarządzaną, 411

T

tablice, 245, 246, 247, 258, 328
 dwuwymiarowe, 250, 251
 inicjowanie elementów, 248
 niezmiennicze, 328
 rozdziału, 289
 wielowymiarowe, 250
 wskaźniki, 278, 279
 zmienne, 328
 znaków, 249
 terminal, kompilacja, 28
 traverseLink, parametr, 369
 trójkątna liczba, 79
 typedef, instrukcja, 197, 209
 typowanie
 dynamiczne, 181, 188, 189
 statyczne, 187
 typy danych, 61, 65
 BOOL, 125
 char, 61, 62
 double, 61
 float, 61, 62
 id, 64, 184, 187, 299
 int, 61
 konwersja, 71, 210
 kwalifikatory, 63
 metody do kodowania i dekodowania, 432
 NSRange, 320
 rzutowanie, 72
 sprawdzanie, 186
 wyliczeniowy, 197
 zakres, 62

U

UIKit, 447
 UILabel, klasa, 455
 UITableView, klasa, 227, 228
 UITableViewDataSource, protokół, 227
 UITableViewDelegate, protokół, 228
 UIViewController, klasa, 465
 UIWindow, klasa, 455
 unichar, 314

unie, 290, 291
 union, metoda, 360
 union, słowo kluczowe, 291
 unsigned, 63
 unwrapping, *Patrz* odpakowywanie
 uppercaseString, metoda, 318
 URLWithString, metoda, 390
 usługi programów, 446
 usługi systemu, 445
 ustawiające metody, 59, 134
 uzupełnienia jedynekowego, operator, 215

V

void, 48, 252

W

wartości zmiennoprzecinkowe, 35
 wartość stała, 61
 wartość zwrotna, 47, 255
 typ, 256
 warunkowa kompilacja, 241, 242
 warunkowe wyrażenie, 126
 warunkowy, operator, 126, 127
 wejście standardowe, 294
 while, instrukcja, 91, 92
 wiązanie dynamiczne, 176, 181, 184
 widoki, 399
 wiersz poleceń, argumenty, 296
 wrapping, *Patrz* opakowywanie
 writeToFile:atomically, metoda, 427, 439
 wskaźniki, 53, 271, 272, 273, 275
 adresy w pamięci, 290
 działania, 288
 metody i funkcje, 277
 na funkcje, 288
 na łańcuchy znaków, 282, 284
 na struktury, 275, 276
 na tablice, 278, 279
 operatory inkrementacji i dekrementacji, 280
 wskaźnikowy struktur, operator, 276
 wycieki pamięci, 148, 411
 wyjątki, 193
 obsługa, 193
 wyliczenia, 206, 208, 209
 wyliczeniowy, typ danych, 197
 wyrażenia
 arytmetyczne, 65
 stałe, 61
 warunkowe, 126
 wyrównanie do prawej, 86
 względne, ścieżki, 368

X

Xcode, 21, 22, 28
kompilacja, 22, 26, 28
korzystanie z dokumentacji, 306
tworzenie nowego projektu, 22, 23, 24
tworzenie nowej klasy, 130, 131
uruchomienie programu, 26
znajdowanie wycieków pamięci, 411
XML, listy właściwości, 427

Z

zarządzanie pamięcią, 395, 409
zbiory, 358
zewnętrzne zmienne, 201, 202
złożone testy relacyjne, 106
zmienne
egzemplarza, 45, 47, 401
globalne, 201
indeksowe, 83
logiczne, 121, 123, 125
lokalne, 90, 141, 142, 253, 254
outlet, 454
statyczne, 203
wyświetlanie wartości, 34
zakres dostępności, 200
zewnętrzne, 201, 202
zmiennoprzecinkowe wartości, 35
znak nowego wiersza, 34
znaku, funkcja, 110

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

Objective-C Programowanie

Vademecum profesjonalisty

Zacznij pisać własne, funkcjonalne programy na iPhone'a, iPada oraz iPod'a Touch!

Tak jak iPhone, iPad czy iPod Touch błyskawicznie stały się obiektem pożądania milionów ludzi na całym świecie, tak samo szybko rynek upomniał się o specjalistów od tworzenia aplikacji na te innowacyjne urządzenia. Mimo że od 2007 roku, gdy Apple opublikowało zaktualizowaną wersję języka Objective-C, oznaczoną jako 2.0, minęło już trochę czasu, programistów znających ten język wciąż jest niewiele, a zapotrzebowanie na programy dla systemów iOS i Mac OS X stale rośnie. Warto zatem opanować ten potężny język, zarazem prosty i oferujący ogromne perspektywy zawodowe. Zwłaszcza że można go wykorzystać także na wielu innych platformach z kompilatorem GCC, a więc między innymi w systemach Unix, Linux i Windows.

Oto książka stworzona z myślą o programistach stawiających pierwsze kroki w języku Objective-C. Do wykorzystania zawartej tu wiedzy nie jest potrzebna znajomość języka C ani żadnego innego obiektowego języka programowania. Podstawą do nauki są dziesiątki ciekawych przykładów i ćwiczeń, ilustrujących użycie poszczególnych cech i ułatwiających zrozumienie poznawanych zagadnień. Książkę podzielono na trzy części. Pierwsza zawiera podstawowe wiadomości na temat języka Objective-C 2.0, a w drugiej znajdziesz opis klas dostępnych w bibliotece Foundation. Część trzecia poświęcona została niezwykle ważnym bibliotekom Cocoa i Cocoa Touch. Na końcu książki zamieszczono kurs pisania programów dla systemu iOS przy użyciu Software Development Kit iOS oraz biblioteki UIKit. Poznaj Objective-C i czerp z tego korzyści!

Stephen G. Kochan jest autorem lub współautorem kilku uznanych książek na temat języka C, między innymi *Programming in C*, *Programming in ANSI C* i *Topics in C Programming*, a także kilku publikacji dotyczących Uniksa, np. *Exploring the Unix System* i *Unix Shell Programming*. Pisze programy dla komputerów Macintosh od samego początku ich istnienia, a więc od roku 1984, kiedy pojawił się pierwszy Mac. Napisał książkę *Programming C for the Mac* wydaną w serii Apple Press Library, a także książkę *Beginning AppleScript*.

▼ *Proces tworzenia pierwszego programu w języku Objective-C*

▼ *Klasy, obiekty i metody, czyli podstawy programowania obiektowego*

▼ *Typy danych i wyrażenia oraz sposoby ich używania w programach*

▼ *Rodzaje pętli, których można używać w programach: for, while i do*

▼ *Szczegółowy opis technik pracy z klasami i obiektami*

▼ *Wprowadzenie do pojęcia dziedziczenia*

▼ *Polimorfizm oraz typowanie i wiązanie dynamiczne*

▼ *Techniki inicjacji obiektów, bloki, protokoły, kategorie, preprocesor oraz niektóre elementy języka C*

▼ *Obiekty liczbowe i łańcuchowe, kolekcje, systemy plików*

▼ *Techniki zarządzania pamięcią oraz proces kopiowania i archiwizowania obiektów*

▼ *Wprowadzenie do Cocoa i Cocoa Touch*

▼ *Pisanie programów dla systemu iOS i wprowadzenie do SDK iOS oraz biblioteki UIKit*

helion.pl
księgarnia
internetowa

Nr katalogowy: 7647

Księgarnia internetowa:
<http://helion.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Helion

Sprawdź najnowsze promocje:

📍 <http://helion.pl/promocje>

📖 Książki najchętniej czytane:

📍 <http://helion.pl/bestsellery>

📞 Zamów informacje o nowościach:

📍 <http://helion.pl/nowosci>

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

<http://helion.pl>

ślęgnij po WIĘCEJ

KOD KORZYŚCI

ISBN 978-83-246-3667-9

Cena 79,00 zł

Informatyka w najlepszym wydaniu